

Öljynjalostamon ja kemianteollisuuden rakentaminen

Suomen ensimmäinen öljynjalostamo valmistui kansalliselle öljy-yhtiölle Nesteelle Naantaliin vuonna 1957. Muutaman vuoden kuluessa havaittiin, että sen jalostuskyky, eri laatuja noin miljoonasta tonnista raakaöljyä vuodessa, ei riittäisi tyydyttämään 1960-luvulla kasvavaa polttoaineiden kulutusta.

Valtioviraston näkökulmasta pidettiin tärkeänä, että öljynjalostuksessa saavutettaisiin mahdollisimman suuri omavaraisuus, joten Neste ryhtyi suunnittelemaan uuden jalostamon rakentamista Porvoon Sköldvikiin. Sen ensimmäinen vaihe valmistui 1960-luvun puolivälissä jalostamaan öljyä polttoaineiksi, ja kohta samalle alueelle rakennettiin suuri keskittymä kemianteollisuutta.

Nesteestä kasvoi 1960-luvun kuluessa suuryritys, jolla oli jalostamatoiminnan ja polttoainejakelun lisäksi huomattava tankkerilaivasto. Samalla öljyn osuus kaikista polttoaineista kasvoi kymmenesosasta lähes kolmeen viidesosaan. Vaikka Naantalin ja Porvoon jalostamoiden yhteinen kapasiteetti vuonna 1966 oli lähes viisi miljoonaa tonnia raakaöljyä, kulutuksen kasvun kaksinkertaistumisen arvioitiin vaativan uutta jalostamoa 1970-luvun puoliväliin mennessä. Monien välivaiheiden jälkeen sellainen päätettiinkin rakentaa Porvooseen entisen jalostamon läheisyyteen.

Kun öljytuotteet olivat muodostaneet idänkaupan arvosta 1960-luvun alussa noin 40 prosenttia, osuus kasvoi 1970-luvun puolivälissä yli 60 prosenttiin. Vaihtoon perustuvassa idänkaupassa öljy oli Suomen kannalta edullinen ja varma tuontituote, mutta Neuvostoliitto oli yleensä haluton kasvattamaan sen kiintiöitä ja pyrki suosimaan koneita.

Myös kemianteollisuutta rakennettiin paljolti valtiojohtoisesti. Kriisiajan huoltovarmuuden kannalta rikkihappo- ja lannoitetehtaat olivat tärkeitä. Rikkihappo Oy:llä oli 1960-luvun alussa palveluksessaan lähes 2000 henkeä. Noin aikoihin tuotanto laajeni merkittävästi myös räjähdysainealalla. Rikkihapolla oli tuotantolaitoksia kautta maan, ja henkilöstön määrä kaksinkertaistui 1960-luvulla. Useiden fuusioiden ja laajennusten jälkeen 1970-luvun alussa Rikkihappo Oy:stä muodostettiin Kemira Oy, jonka palveluksessa oli vuosikymmenen lopulla noin 7000 henkeä.

Lähteet: Markku Kuisma, Kylmä sota, kuuma öljy (1997), s. 232 – 432; Markku Kuisma, Venäjä ja Suomen talous 1700-2015 (2015), s. 261-307. Internet: Kemiran historia: <http://www.kemira.com/fi/konserni/historia/sivut/default.aspx>, <https://fi.wikipedia.org/wiki/Kemira>.